

# ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ของผู้รับบริการงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช

กชกร สมมั่ง<sup>1</sup>

<sup>1</sup> นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของผู้รับบริการ งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ส่วนได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความรู้ ทักษะคิด ค่านิยม ต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ การรับรู้สถานะสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ โดยการสุ่มตัวอย่างผู้มารับบริการที่คลินิกโรคทั่วไปงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช รวม 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.30 มีอายุระหว่าง 16-79 ปี อายุเฉลี่ย 38 ปี สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 58.30 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 32.80 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 29.00 สิ่งเื้อต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในบ้านหรือชุมชน มีสบู่และน้ำสะอาด ร้อยละ 85.80 เคยได้รับข้อมูลความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ร้อยละ 93.50 แหล่งที่ได้รับข้อมูลมากที่สุดจากโทรทัศน์ ร้อยละ 71.00 และได้ รับการสนับสนุนให้ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 62.30 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ พบว่า ปัจจัยนำที่มีความ สัมพันธ์ ได้แก่ อายุ การรับรู้สถานะสุขภาพ ทักษะคิดและค่านิยม ต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยเอื้อที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า การออกแบบโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ควรเน้นการสร้างตระหนักในสถานะสุขภาพ การปรับค่านิยมและทักษะคิด การจัดปัจจัยเอื้อในชุมชนหรือในบ้าน รวมทั้งช่องทางในการสื่อสารจากโทรทัศน์หรือหอกระจายข่าว ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ได้

คำสำคัญ: ปัจจัยกำหนด / พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ / ผู้ป่วยนอก

---

\* Corresponding author: นางกชกร สมมั่ง, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช

## Factors Related to Influenza Preventive Behavior Among Patients at Outpatient Department, King Narai Hospital

Kochakorn Somrang<sup>1</sup>

<sup>1</sup> King Narai Hospital

### ABSTRACT

The purpose of this research was to study factors related to influenza-preventive behavior among out-patients who seek services from the out-patient department (OPD) of KingNarai Hospital. Data were collected using a questionnaire which included general information, knowledge, attitudes and values of influenza prevention, perceived health status and influenza-preventative behavior. 400 patients were randomly selected from the OPD and data were analyzed by descriptive statistics, Chi-square and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The results show that the majority of patients were female (59%), mean age was 38 years, 58% were married, 33% had high school/vocational education, and 29% were employed. The disease prevention activities at home or in the community include cleaning with soap and water (86%). Most (94%) received influenza information, 71% received prevention information from television, while 62% received prevention advice from public officials. There are statistically significant relationships between predisposing factors and influenza-preventive behavior in terms of age, perceived health status, health values and attitudes at  $p<0.05$ , while enabling factors were statistically significant such as income per month, and the environment at  $p<0.05$ . Receiving information as a reinforcing factor showed a statistically significant relationship with practice at  $p<0.05$ . In conclusion, designing a health education program for influenza-preventive behavior should focus on promoting health status awareness, modifications of health values and attitudes. In addition, television or community broadcasting should be used as the medium for reinforcing the influenza-preventive behavior messages at home or in the community.

KEY WORDS: INFLUENCING FACTORS/ INFLUNENZA PREVENTIVE BEHAVIOR/ OUTPATIENT DEPARTMENT.

---

\* Corresponding author: Mrs. Kochakorn Somrang, King Narai Hospital. Tel. 036-621-537 to 45

## ความสำคัญของปัญหา

โรคไข้หวัดใหญ่ เป็นโรคติดเชื้อไวรัส เกิดขึ้นเป็นประจำในทุกประเทศทั่วโลก โดยจะเกิดการระบาดใหญ่ทั่วโลกและสร้างความสูญเสียอย่างมหาศาลเป็นระยะๆ ทุกรอบ 10-30 ปี<sup>1</sup> ในปี ค.ศ.1918 เคยมีการระบาดของไข้หวัดใหญ่ทั่วโลก (Spanish flu) จากเชื้อ influenza A (H1N1) ซึ่งแยกได้จากทางเดินหายใจของหมูและคน คาดการณ์ว่ามีผู้เสียชีวิตราว 40 – 50 ล้านคนทั่วโลก<sup>2</sup> ประเทศไทยประสบปัญหาของการระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (โรคซาร์ส) ในปี พ.ศ.2546 ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ก็พบการระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ในสัตว์ปีกทั้งยังติดต่อมาสู่คน<sup>1</sup> การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (H1N1) ในปี พ.ศ.2552 ทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะเกิดการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สูง<sup>3</sup> และผลจากการวิจัยพบว่าค่าอิทธิพลของปัจจัยเสี่ยงกลุ่มประชาชนทั่วไป ได้แก่ ผู้ที่เดินทางไปโรงพยาบาลคลินิกสถานพยาบาล โดยไม่ใส่หน้ากากอนามัยจะมีภาวะความเสี่ยงต่อการไม่สบายจากไข้หวัดใหญ่คิดเป็น 2.17 เท่าของผู้ที่ไม่ใส่หน้ากากอนามัย<sup>4</sup>

โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 428 เตียง มีผู้มารับบริการเป็นจำนวนมาก มีภาวะความ

เสี่ยงสูงต่อการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ เนื่องจากผู้มารับบริการส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วย ทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ เป็นผู้ที่มีสุขภาพอ่อนแอต่อการติดเชื้อหากมีพฤติกรรมป้องกันโรคที่ไม่ถูกต้อง จากสถิติของผู้รับบริการงานผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช ปี 2551-2553 พบว่าโรคไข้หวัดใหญ่มีแนวโน้มสูงขึ้นจากจำนวน 39 ราย เป็น 358 ราย และ 959 ราย ตามลำดับอัตราป่วย ร้อยละ 0.01, 0.09 และ 0.21 ตามลำดับ<sup>5</sup> รวมทั้งยังไม่มีข้อมูลพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่และปัจจัยที่สัมพันธ์กันของผู้รับบริการในโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของผู้รับบริการ งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช โดยประยุกต์ PRECEDE MODEL มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดโปรแกรมสุขศึกษาให้แก่ผู้มารับบริการงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชเพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของ

ผู้รับบริการ งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ได้แก่ คุณลักษณะด้านประชากรคือเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคทัศนคติต่อการป้องกันโรคค่านิยมต่อการป้องกันโรค และการรับรู้สถานะทางสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไขหวัดใหญ่

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) ได้แก่ รายได้ต่อเดือน และสภาพแวดล้อม กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไขหวัดใหญ่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไขหวัดใหญ่ การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไขหวัดใหญ่

### วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยนำรูปแบบของ PRECEDE MODEL มาประยุกต์ใช้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่นำมาใช้ผ่านการพิจารณาการคณะกรรมการศึกษา

วิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช (ใบอนุญาตเลขที่ ลบ. 3/2554) ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้มารับบริการที่คลินิกโรคทั่วไป งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช ข้อมูลรายงานจากฝ่ายเวชสารสนเทศ โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช ปีงบประมาณ 2553 มีผู้มารับบริการที่คลินิกโรคทั่วไป จำนวน 18,646 ราย

2. กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 ราย ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพร้อมตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 400 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างในผู้รับบริการคลินิกโรคทั่วไป งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชตั้งแต่เดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ. 2554 ทุกวันจันทร์และวันพุธ ในช่วงเวลา 09.00-12.00 น. ซึ่งเป็นช่วงวันและเวลาที่มีผู้มารับบริการมากที่สุดเป็นตัวแทนประชากร

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ได้จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 6 ส่วนได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ทศนคติต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ค่านิยมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ การรับรู้สถานะสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่

### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

วิเคราะห์ความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการควบคุมป้องกันโรค 3 ท่าน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แบบสอบถามผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ใน 3 จึงถือว่า มีความตรงของเนื้อหา นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้รับ บริการที่คลินิกโรคทั่วไป งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช 30 ชุดก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ประเมินคุณภาพเครื่องมือได้ค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคทศนคติต่อการป้องกันโรคค่านิยมต่อการป้องกันโรค และ

การรับรู้สถานะทางสุขภาพ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.81, 0.79, 0.81 และ 0.79 ตามลำดับ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ไคสแควร์ (Chi-Square test) สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

### ผลการวิจัย

**คุณลักษณะด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง** ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้มารับบริการที่คลินิกโรคทั่วไปงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.30 อายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 27.30 สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 58.30 ระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 32.80 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 29.00 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 38.00 สถานะทางสังคมเป็นสมาชิกครอบครัว ร้อยละ 63.50 สิ่งนี้อ่านวยต่อ

การป้องกันโรคในบ้านหรือชุมชน มีสบู่และน้ำสะอาด ร้อยละ 85.80 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ร้อยละ 93.50 แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ จากโทรทัศน์ ร้อยละ 71.00 ได้รับการแนะนำสนับสนุนให้ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 62.30

**ด้านปัจจัยนำ** พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับสูงร้อยละ 36.50 ทศนคติต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 71.70 ค่านิยมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.70 การรับรู้สถานะทางสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.30 และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.80

**ด้านปัจจัยเอื้อ** พบว่า ระดับของการมีปัจจัยเอื้อต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มีปัจจัยเอื้อ ร้อยละ 50.00

**ด้านปัจจัยเสริม** พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับได้รับเหมาะสม

ร้อยละ 66.50 ส่วนการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลอยู่ในระดับ ได้รับบ้าง ร้อยละ 79.50

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่พบว่า อายุ ทศนคติต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ค่านิยมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ และการรับรู้สถานะทางสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) โดยตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำดังนี้ อายุ การรับรู้สถานะทางสุขภาพ ค่านิยมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ และทศนคติต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ( $r$ ) เท่ากับ 0.168, 0.158, 0.140 และ 0.126 ตามลำดับ ส่วนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (ตารางที่ 1) และพบว่า เพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส ไม่มีความความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (ตารางที่ 2)

**ตารางที่ 1** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (อายุ, ความรู้, ทักษะ, ค่านิยม และการรับรู้สถานะทางสุขภาพ) กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (n = 400 คน)

| ปัจจัยนำเข้า                             | พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ |         |
|------------------------------------------|----------------------------------|---------|
|                                          | r                                | p-value |
| อายุ                                     | 0.168                            | 0.001   |
| ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ | 0.076                            | 0.129   |
| ทักษะต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่         | 0.126                            | 0.012   |
| ค่านิยมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่       | 0.140                            | 0.005   |
| การรับรู้สถานะสุขภาพ                     | 0.158                            | 0.001   |

**ตารางที่ 2** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (เพศ, ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส) กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (n = 400 คน)

| ปัจจัยนำ               | ระดับการปฏิบัติพฤติกรรม |                    |                    | $\chi^2$ | df | p-value |
|------------------------|-------------------------|--------------------|--------------------|----------|----|---------|
|                        | ถูกต้อง<br>น้อย         | ถูกต้อง<br>ปานกลาง | ถูกต้อง<br>เหมาะสม |          |    |         |
|                        | (จำนวน)                 | (จำนวน)            | (จำนวน)            |          |    |         |
| เพศ                    |                         |                    |                    |          |    |         |
| ชาย                    | 50                      | 105                | 8                  | 0.397    | 2  | 0.820   |
| หญิง                   | 77                      | 146                | 14                 |          |    |         |
| ระดับการศึกษา          |                         |                    |                    |          |    |         |
| ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา | 24                      | 54                 | 6                  | 4.042    | 4  | 0.400   |
| มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส./  | 72                      | 118                | 11                 |          |    |         |
| อนุปริญญา              |                         |                    |                    |          |    |         |
| ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป | 31                      | 79                 | 5                  |          |    |         |
| สถานภาพสมรส            |                         |                    |                    |          |    |         |
| โสด/หม้าย/หย่า/แยก     | 59                      | 101                | 7                  | 2.285    | 2  | 0.319   |
| คู่                    | 68                      | 150                | 15                 |          |    |         |

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ พบว่าอาชีพและสถานะทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ส่วนสภาพแวดล้อมในบ้านหรือชุมชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) (ตารางที่ 3) และพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ( $r$ ) เท่ากับ 0.151 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) (ตารางที่ 4)

**ตารางที่ 3** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ (อาชีพ สถานะทางสังคม และสภาพแวดล้อม) กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ( $n = 400$  คน)

| ปัจจัยนำ              | ระดับการปฏิบัติพฤติกรรม |                    |                    | $\chi^2$ | df | p-value |
|-----------------------|-------------------------|--------------------|--------------------|----------|----|---------|
|                       | ถูกต้อง<br>น้อย         | ถูกต้อง<br>ปานกลาง | ถูกต้อง<br>เหมาะสม |          |    |         |
|                       | (จำนวน)                 | (จำนวน)            | (จำนวน)            |          |    |         |
| อาชีพ                 |                         |                    |                    |          |    |         |
| แม่บ้าน/นักศึกษา      | 25                      | 40                 | 4                  | 5.456    | 6  | .487    |
| ทำนา/สวน/ไร่/รับจ้างฯ | 51                      | 90                 | 6                  |          |    |         |
| ค้าขาย                | 25                      | 42                 | 4                  |          |    |         |
| รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ | 27                      | 79                 | 8                  |          |    |         |
| สถานะทางสังคม         |                         |                    |                    |          |    |         |
| เป็นหัวหน้าครอบครัว   | 82                      | 159                | 13                 | 0.249    | 2  | 0.883   |
| เป็นสมาชิกครอบครัว    | 45                      | 92                 | 9                  |          |    |         |
| สภาพแวดล้อม           |                         |                    |                    |          |    |         |
| ไม่มี                 | 3                       | 6                  | 1                  | 16.47    | 4  | 0.002   |
| มีบ้าง                | 82                      | 109                | 9                  |          |    |         |
| มีเหมาะสม             | 42                      | 136                | 12                 |          |    |         |

**ตารางที่ 4** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ (รายได้เฉลี่ยต่อเดือน) กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (n = 400 คน)

| ปัจจัยเอื้อ    | พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ |         |
|----------------|----------------------------------|---------|
|                | r                                | p-value |
| รายได้ต่อเดือน | 0.151                            | 0.003   |

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ พบว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) ส่วนการได้รับการแนะนำสนับสนุนจากบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (ตารางที่ 5)

**ตารางที่ 5** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ (n = 400 คน)

| ปัจจัยเสริม            | ระดับการปฏิบัติพฤติกรรม |                    |                    | $\chi^2$ | df | p-value |
|------------------------|-------------------------|--------------------|--------------------|----------|----|---------|
|                        | ถูกต้อง<br>น้อย         | ถูกต้อง<br>ปานกลาง | ถูกต้อง<br>เหมาะสม |          |    |         |
|                        | (จำนวน)                 | (จำนวน)            | (จำนวน)            |          |    |         |
| การได้รับข้อมูลข่าวสาร |                         |                    |                    |          |    |         |
| เกี่ยวกับการป้องกันโรค |                         |                    |                    |          |    |         |
| ไข้หวัดใหญ่            |                         |                    |                    |          |    |         |
| ไม่เคยได้รับ           | 9                       | 16                 | 1                  | 14.777   | 4  | 0.005   |
| ได้รับบ้าง             | 49                      | 52                 | 7                  |          |    |         |
| ได้รับเหมาะสม          | 69                      | 183                | 14                 |          |    |         |

**ตารางที่ 5** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่  
(n = 400 คน) (ต่อ)

| ปัจจัยเสริม       | ระดับการปฏิบัติพฤติกรรม |         |         | $\chi^2$ | df | p-value |
|-------------------|-------------------------|---------|---------|----------|----|---------|
|                   | ถูกต้อง                 | ถูกต้อง | ถูกต้อง |          |    |         |
|                   | น้อย                    | ปานกลาง | เหมาะสม |          |    |         |
|                   | (จำนวน)                 | (จำนวน) | (จำนวน) |          |    |         |
| การได้รับการแนะนำ |                         |         |         |          |    |         |
| สนับสนุนจากบุคคล  |                         |         |         |          |    |         |
| ไม่เคยได้รับ      | 21                      | 29      | 2       | 6.775    | 4  | 0.148   |
| ได้รับบ้าง        | 100                     | 202     | 16      |          |    |         |
| ได้รับเหมาะสม     | 6                       | 20      | 4       |          |    |         |

### อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำผู้รับบริการในโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช มีความรู้อยู่ในระดับสูง ส่วนทัศนคติ ค่านิยม สถานะทางสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง มีปัจจัยเอื้อต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ที่เหมาะสมเพียงร้อยละ 50 และปัจจัยเสริมด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ได้รับเหมาะสม ส่วนการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลอยู่ในระดับได้รับบ้าง

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าด้านปัจจัยนำ ได้แก่ อายุทัศนคติต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ค่านิยมต่อการ

ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ และการรับรู้สถานะทางสุขภาพ ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อธิบายได้ว่า โดยธรรมชาติผู้ที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย จึงมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ได้ถูกต้องเหมาะสมผู้ที่มีการรับรู้สถานะทางสุขภาพ มีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันไข้หวัดใหญ่ ย่อมมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสวิลอนุพัฒน์<sup>7</sup> พบว่า ปัจจัยนำของพื้นที่ที่มีการระบาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก เช่นเดียวกับลลิตา เสนกรรหา<sup>8</sup> พบว่า

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงาน ป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ ชนิดเอ (H1N1) คือ อายุ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และสุพิดา เียนโกคา<sup>9</sup> พบว่าค่านิยมต่อ สุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การ ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสภาพแวดล้อมในบ้านหรือชุมชน ความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูง สามารถจัดสภาพแวดล้อมในบ้านหรือชุมชน เพื่อการป้องกันโรคไข้หวัดได้ เช่น ที่ล้างมือ สบู่และน้ำสะอาด เจลล้างมือ หน้ากากอนามัย ฯ ทำให้มีพฤติกรรม การป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่ถูกต้องเหมาะสมกว่าผู้ที่มีรายได้ ต่ำสอดคล้องกับการศึกษาของฉันทพิชญา โพธิสาจันทร์, นาทยา เกรียงชัยพลกษ, บุญตา เจนสุขอุดม<sup>10</sup> พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์ กับ พฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนก เช่นเดียวกับนันท์มนัส บุญโสง<sup>11</sup> พบว่า รายได้มีความ สัมพันธ์กับพฤติกรรม การ ส่งเสริมสุขภาพ

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่ อธิบายได้ว่าผู้รับบริการที่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัด ใหญ่อย่างสม่ำเสมอ จะมีพฤติกรรม การ

ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของถาวร มาตัน, และปิยรัตน์ บุตราภรณ์<sup>12</sup> พบว่าการได้รับ ข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกเป็นปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตัวในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกของประชาชน

### ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยพบว่า อายุ การ รับรู้สถานะทางสุขภาพ ค่านิยมเกี่ยวกับการ ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ทักษะคิดต่อการ ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สภาพแวดล้อมในบ้านหรือชุมชน และการ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างยังมี พฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ใน ระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการวางแผน จัด โปรแกรม สุขศึกษา เพื่อให้เกิด การ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัด ใหญ่อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น การใช้ตัว แบบที่ดี (Role Model) ก็เป็นวิธีการหนึ่ง ที่ จะทำให้เกิดทัศนคติและค่านิยมที่ดี การจัด ปัจจัยเอื้อ เช่น ที่ล้างมือ สบู่และน้ำเจลล้าง มือ หน้ากากอนามัย ให้มีในบ้านหรือชุมชน ใช้ช่องทางโทรทัศน์และหอกระจายข่าว ใน การสื่อสารให้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อบรรลุให้

เกิดพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ที่ถูกต้องเหมาะสม

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ดังนั้นในการวางแผนการจัดโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ จึงไม่ควรเน้นในเรื่องการให้ความรู้เพียงอย่างเดียว ควรใช้กลวิธีอื่นๆ ร่วมด้วย

3. ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับสูง แต่ยังมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ กิจกรรมที่จะจัดควรเน้นในเรื่องการสร้างตระหนักในโอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของโรค

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้รับบริการ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาของผู้รับบริการและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. ควรมีการศึกษาเรื่องการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่แก่ผู้รับบริการ เพื่อพัฒนาเทคนิคการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ต่อไป

### เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการปฏิบัติงานโรคไข้หวัดนก สำหรับบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2548.
2. ประเสริฐ ธนกิจจารุ และคณะ. อายุรศาสตร์ ราชวิถี Best Practice in Clinical Medicine 2010. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร, 2553.
3. สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการป้องกันควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ สำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ปี 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2554.
4. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ. ความคิดเห็นของประชาชนต่อสถานการณ์ไข้หวัด 2009: กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนใน 17 จังหวัดทั่ว

- ประเทศ. Available at <http://www.ryt9.com/s/abcp/611212>. (cited April 27, 2011).
5. ฝ่ายเวชสารสนเทศ โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช. จำนวนและอัตราป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ของผู้รับบริการงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช ปี 2551-2553. เอกสาร. (cited May 13, 2011).
  6. ดุษฎี แสงคำ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)]. จังหวัดสุรินทร์: บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2552.
  7. สวีล อนุพัฒน์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก : วิจัยเปรียบเทียบพื้นที่ที่ระบาดกับพื้นที่ที่ไม่มีการระบาด อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่. บทความย่อ...สัมมนาวิชาการป้องกันควบคุมโรคแห่งชาติ ประจำปี 2553. 2553; 258.
  8. ลลิตา เสนอกรรหา. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ ชนิดเอ (H1N1) ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ]. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552.
  9. สุพิดา เย็นโสภา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก. [วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.
  10. ฉันทพิชญา โพธิสาจันทร์, นาทยา เกรียงชัยพุกษ์, บุญตา เจนสุขอุดม. พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของเครือข่ายแกนนำสุขภาพ. ประมวลผลงานวิชาการสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ปีงบประมาณ 2551. 2551; 76-91.
  11. นันทมนัส บุญโหล่ง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทั่วไปจังหวัดพังงา. บทความย่อ...สัมมนาวิชาการป้องกันควบคุมโรคแห่งชาติ ประจำปี 2553. 2553; 195.

12.ถาวร มาตัน, และปิยรัตน์ บุตรารณ. พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค ไข้หวัดนก และความสัมพันธ์ของ ประชาชนในพื้นที่เสี่ยง อำเภอสองพี่น้อง

จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสาธารณสุข ศาสตร์. 2551; 38 (1): 7-19.